

Nejvyšší soud
prostřednictvím
Krajského soudu
v Praze

ke sp. zn. 3 T 52/2019

Podle § 265d odst. 1 písm. a) trestního řádu a ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 trestního řádu podávám v neprospěch obviněné právnické osoby

A. H. s.r.o., IČ: ***, se sídlem ***,

dovolání

proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 2. 2024 sp. zn. 4 To 57/2023, kterým byl z podnětu obviněné právnické osoby podle § 258 odst. 1 písm. b), odst. 2 trestního řádu ve vztahu k této obviněné právnické osobě zrušen rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 25. 11. 2022 sp. zn. 3 T 52/2019, jímž byla uznána vinnou a byl jí uložen trest, a nově bylo podle § 259 odst. 3 trestního řádu rozhodnuto o vině a trestu obviněné právnické osoby,

a to z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu, neboť napadeným rozsudkem byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 25. 11. 2022 sp. zn. 3 T 52/2019 byla obviněná právnická osoba uznána vinnou zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, 3 písm. a) trestního zákoníku. Za tento čin byla obviněná právnická osoba odsouzena k peněžitému trestu ve výměře 500 denních sazeb po 10.000 Kč, tedy v celkové výši 5.000.000 Kč. Zároveň s tím bylo rozhodnuto jednak o vině a o trestu, jednak zprošťujícími výroky ohledně dalších spoluobviněných fyzických osob.

2. Proti tomuto rozsudku podala obviněná právnická osoba odvolání, které zaměřila proti výrokům o vině a trestu. V neprospěch obviněné právnické osoby (mj.) podal odvolání rovněž státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Praze. Odvolání podali také další obvinění. O odvolání obviněné právnické osoby rozhodl Vrchní soud v Praze nyní napadeným rozsudkem ze dne 15. 2. 2024 sp. zn. 4 To 57/2023 tak, že z jeho podnětu podle § 258 odst. 1 písm. b), odst. 2 trestního řádu ve vztahu k této obviněné právnické osobě zrušil v celém rozsahu rozsudek soudu prvního stupně a za podmínek § 259 odst. 3 trestního řádu nově rozhodl o vině a trestu této obviněné právnické osoby. Obviněná právnická osoba byla nově uznána vinnou zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, 3 písm. a) trestního zákoníku, účinného od 1. 10. 2020. Za tuto trestnou činnost byl obviněné

právnícké osobě uložen peněžitý trest v celkové výši 5.000.000 Kč, tedy ve stejné výši, jakou stanovil soud prvního stupně. Odvolání státního zástupce podané v neprospěch obviněné právnícké osoby ve vztahu k výroku o trestu zamítl Vrchní soud v Praze jako nedůvodné podle § 256 trestního řádu. Zároveň s tím bylo rozhodnuto o odvoláních dalších obviněných a o odvolání státního zástupce ve vztahu k dalším obviněným.

3. Pokud jde o výrok o trestu obviněné právnícké osoby, Vrchní soud v Praze nepřisvědčil námitkám státního zástupce, který se domáhal uložení přísnějšího peněžitého trestu. V této souvislosti poukázal na skutečnost, že v důsledku protiprávního jednání obviněné právnícké osoby vznikla České republice újma v celkové výši 80.909.627,63 Kč, přičemž z provedených důkazů vyplývalo, že této obviněné právnícké osobě byla daňovou správou za zdaňovací období leden 2015 až březen 2017 doměřena daň z přidané hodnoty ve výši 55.000.564 Kč a v roce 2018 nařídil finanční úřad exekučními příkazy u této obviněné právnícké osoby jako dlužníka a poddlužníka F. F. s.r.o. k vymožení nedoplatku daňovou exekucí. Z příloh k účetní závěrce ke dni 31. 12. 2021 a též ke dni 31. 12. 2022 se podle stanoviska odvolacího vrchního soudu zdálo být významné, že obviněná právnícká osoba vykazuje dlouhodobý majetek v podobě budov, motorových vozidel, nábytku, kancelářské a výpočetní techniky, kdy aktiva i pasiva se pohybují ve shodné výši 31,392 mil. Kč, avšak zároveň byl registrován nulový výsledek jejího hospodaření, z čehož bylo dovozováno, že obviněná právnícká osoba zřejmě nevyvíjí obchodní činnost. Odvolací vrchní soud měl tudíž za to, že státním zástupcem požadované trojnásobné navýšení denní sazby peněžitého trestu nelze s ohledem na majetkové poměry obviněné právnícké osoby akceptovat. Posléze alternativně vznesený návrh na uložení trestu zrušení obviněné právnícké osoby nepřijal odvolací vrchní soud s vysvětlením absence podmínek zakotvených v § 16 odst. 1 zákona o trestní odpovědnosti právníckých osob, podle nichž lze tento druh trestu uložit pouze v případě, že činnost právnícké osoby spočívala zcela nebo převážně v páčání trestné činnosti, což v této věci nebylo prokázáno.

4. Se závěry Vrchního soudu v Praze, které vedly k opětovnému uložení peněžitého trestu v celkové výši 5.000.000 Kč, se nelze ztotožnit.

5. Odvolací vrchní soud vyšel z jakéhosi odhadu majetkových poměrů obviněné právnícké osoby na podkladě účetní závěrky. Tímto soudem učiněnou interpretaci údajů v účetní závěrce však nelze považovat za správnou a jeho konstatování vztahující se k hospodářskému profilu obviněné právnícké osoby neodpovídají ani skutkovým zjištěním k majetkovým poměrům obviněné právnícké osoby (majetkové šetření).

6. Ustanovení § 68 odst. 6 trestního zákoníku předpokládá, že soud neuloží peněžitý trest, je-li zřejmé, že by byl nedobytný. Z ustálené rozhodovací praxe lze dovodit, že závěr o dobytosti peněžitého trestu se musí také v případě právnícké osoby opírat o zjištění zejména majetkových poměrů, jež slouží mj. k určení výše jedné denní sazby peněžitého trestu. Náležité objasnění majetkových poměrů je nezbytným předpokladem pro závěr o dobytosti či nedobytnosti peněžitého trestu a nutnou podmínkou i pro řešení otázky, zda jsou vůbec dány důvody pro jeho uložení (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2022 sp. zn. 3 Tdo 506/2022). Uvažuje-li soud o uložení peněžitého trestu, je povinen si opatřit potřebné podklady pro stanovení výše peněžitého trestu, a jestliže se mu je nepodaří obstarat v dostatečném rozsahu, je oprávněn sám odhadnout majetkovou situaci pachatele

a s přihlédnutím k tomuto odhadu stanovit výši peněžitého trestu (jde o subsidiární postup soudu pro případ, že se dostupnými důkazy nepodaří blíže zjistit majetkové poměry pachatele). Odhad soudu nemůže vykazovat libovůli, ale musí vycházet z důkazů a z hledisek výše uvedených. Neúplné či nesprávné zjištění majetkových poměrů pachatele brání náležitému posouzení existence či neexistence podmínky uvedené v § 68 odst. 6 trestního zákoníku.

7. Předně lze uvést, že uložení peněžitého trestu v celkové výši 5.000.000 Kč odůvodnil již Krajský soud v Praze velmi stručně, přičemž se opíral o předpoklad výkonu činnosti obviněné právnické osoby. S ohledem na obsah účetních závěrek za roky 2018 a 2021 až 2023 je však namístě zdůraznit, že obviněná právnická osoba podle dat z jejího účetnictví zhruba pět let nevyvíjela žádnou činnost. Obviněná právnická osoba vykazovala v roce 2018 jen minimální obrat a zdá se, že jakékoliv podnikání ukončila. Ostatně tomuto závěru nasvědčuje rovněž skutečnost, že existující aktiva obviněné právnické osoby (podle rozvahy a její přílohy za rok 2021) nebude možné použít k úhradě peněžitého trestu. Vedle toho má obviněná právnická osoba nepochybně uloženou povinnost uhradit zkrácenou daň ve značném rozsahu. V trestním řízení nebyl zajištěn žádný majetek obviněné právnické osoby. Podle dodatečných informací lze pouze připustit, že obviněná právnická osoba vlastní dvě zastaralá motorová vozidla. Údaje v rozvaze zůstávají prakticky neměnné od doby zahájení trestního stíhání, což dokládá rezignaci na provádění odpisů majetku a současně to vypovídá o formálním vedení účetnictví. Běžný účet nebyl zjištěn, údaj o zůstatku se vztahuje k roku 2016.

8. Ačkoliv Vrchní soud v Praze věnoval otázce pekuniárního trestání větší pozornost než soud prvního stupně, jeho výklad není přiléhavý a vychází ze zkreslených údajů týkajících se obviněné právnické osoby, pokud takto uložený peněžitý trest považoval i nadále za zcela přiměřený a odpovídající všem zákonným hlediskům včetně majetkových poměrů obviněné právnické osoby.

9. Na podkladě rozvah za roky 2021 až 2022 je možné vyslovit předběžný závěr, že obviněná právnická osoba může být v úpadku, pokud vykazuje záporný vlastní kapitál. Její klíčový majetek na straně aktiv tvoří vysoce pravděpodobně nevymáhané a zřejmě také nevymahatelné pohledávky. Obviněná právnická osoba nevlastní žádné nemovitosti (rozvaha za rok 2014 a majetkové šetření) a neprovádí dlouhodobě odpisy stálých aktiv (vozidla, nábytek a výpočetní technika). Navíc stálá aktiva se jeví být zastaralá (srovnání rozvah za roky 2014 a 2021 až 2023) a bez reálné tržní hodnoty (doklady o motorových vozidlech, údaje v rozvaze za rok 2014). Obviněná právnická osoba nedisponuje žádnými finančními prostředky na účtech a na daních dluží více než 80 mil. Kč. Co je zvláště důležité, z aktuální účetní závěrky nelze reálně zjistit žádné konkrétní údaje, a proto není možno vycházet z prostého porovnání aktiv a pasiv, jak to učinil odvolací vrchní soud, aniž by byla detailněji známa struktura majetku právnické osoby.

10. Jak vyplývá z výše rozebírané situace, obviněné právnické osobě byl uložen peněžitý trest v celkové výši 5.000.000 Kč bez jakéhokoliv důkazního prostředku, na němž by mohl být adekvátně postaven alespoň odhad tržní hodnoty majetku právnické osoby. Jediné, u čeho je možné cenu určit, jsou dvě zastaralá motorová vozidla nacházející se ve vlastnictví obviněné právnické osoby. V neposlední řadě lze dodat, že přes obecné tvrzení odvolacího vrchního soudu o vyloučení možnosti uložení trestu zrušení právnické osoby je možno s přihlédnutím například k veřejně

dostupnému údaji o obratu obviněné právnické osoby za rok 2014 usuzovat, že aktivity, v nichž tato právnická osoba zkrátila daň, tehdy činily podstatný díl její ekonomické činnosti ve smyslu § 16 odst. 1 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob.

11. Lze tak shrnout, že pokud byl navzdory popsaným nedostatkům obviněné právnické osobě uložen peněžitý trest v celkové výši 5.000.000 Kč, byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští. Tím odvolací vrchní soud zatížil své rozhodnutí vadou ve smyslu uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. i) trestního řádu v jeho první variantě.

S ohledem na popsané skutečnosti

navrhují,

aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání, k jehož konání může přistoupit podle § 265r odst. 1 písm. b) trestního řádu:

1. podle § 265k odst. 1, 2 trestního řádu za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 trestního řádu zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 2. 2024 sp. zn. 4 To 57/2023 ve výroku o trestu ohledně obviněné právnické osoby, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,
2. a dále postupoval podle § 265l odst. 1 trestního řádu a přikázal Vrchnímu soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Pokud by Nejvyšší soud shledal, že v posuzované věci je nutno rozhodnout jiným než navrhovaným způsobem, vyjadřují i pro tento případ souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání [§ 265r odst. 1 písm. c) trestního řádu].

Brno 1. srpna 2024

JUDr. Igor Stříž
nejvyšší státní zástupce